

Scenariusz sexedpl:

SOJUSZNICTWO WOBEC OSÓB LGBTQ+

Scenariusz sexedpl:

SOJUSZNICTWO WOBEC OSÓB LGBTQ+

Opracowanie:

Hubert Pajączkowski

Grupa wiekowa:

szkoła ponadpodstawowa

Czas trwania:

45 minut

Konsultacja merytoryczna:

Tosia Kopyt i Basia Pietruszczak

Główne tematy poruszane podczas lekcji:

tożsamość seksualna, tożsamość płciowa, dyskryminacja

Potrzebne materiały:

prezentacja, rzutnik lub tablica multimedialna, kartki A4 lub karteczki samoprzylepne (opcjonalnie)

Cel zajęć:

przypomnieć najważniejsze pojęcia dotyczące tożsamości, wypracować pomysły na to, jak być wspierającą osobą sojuszniczą

PRZEBIEG LEKCJI

Scenariusz dedykowany jest grupie zaawansowanej. Jeśli grupa nie realizowała podobnych treści, poleca się sięgnąć najpierw po scenariusz *Sojusznictwo wobec osób LGBTQ+ poziom podstawowy*, który powstał z myślą o szkole podstawowej, ale sprawdzi się również w szkole ponadpodstawowej.

Wprowadzenie:

Tematem dzisiejszych zajęć będzie różnorodność płciowa i seksualna. Być może dla niektórych ten temat okaże się trudny. Może sami utożsamiacie się jako osoby LGBTQ+ albo ktoś z waszych bliskich jest osobą LGBTQ+. Pamiętajmy więc o zasadach wzajemnego szacunku podczas naszych zajęć.

Na początku sprawdzimy, ile już wiecie na temat tożsamości płciowej i seksualnej człowieka biorąc udział w quizie.

Ćwiczenie nr 1

Wyświetl prezentację, na której osoby w klasie będą mogły zobaczyć pytania z quizu. Daj im chwilę na zastanowienie i zapytaj o poprawną odpowiedź wraz z argumentacją. Przeklikując kolejne slajdy zaprezentuj też odpowiedzi. Przełączaj je ostrożnie, żeby nie przeskoczyć na slajd i nie pokazać klasie zbyt wcześnie odpowiedzi. W tym ćwiczeniu klasa może udzielać odpowiedzi wspólnie albo możesz podzielić ją też na dwie rywalizujące ze sobą grupy. Wtedy licz punkty.

QUIZ TOŻSAMOŚCIOWY, NIE TYLKO DLA OSÓB LGBTQ+

1. Osoby, których tożsamość płciowa (poczucie własnej płci) jest zgodna z płcią nadaną im przy urodzeniu to osoby transpłciowe.

FAŁSZ

Jeśli następuje zgodność między płcią odczuwaną a płcią metrykalną (czyli tą, którą lekarz przypisał osobie przy urodzeniu i nadał

w dokumentach) to mówimy, że jest to osoba cisplciowa. Większość osób to osoby cisplciowe. Są jednak też osoby transplciowe, u których zachodzi właśnie niezgodność między płcią odczuwaną a przypisaną.

2. W związkach jedнопłciowych (związek dwóch mężczyzn lub związek dwóch kobiet) jedna osoba zwykle pełni „rolę mężczyzny”, a druga „rolę kobiety”.

FAŁSZ

W relacji, gdzie jest dwóch mężczyzn, jest po prostu dwóch mężczyzn. Tam, gdzie dwie kobiety, są dwie kobiety. Odpowiadając na to pytanie warto się zastanowić, co w ogóle miałyby znaczyć określenie „rola kobiety” / „rola mężczyzny”. Czy te role są jakoś sztywno, społecznie określone i dotyczą się konkretnych czynności, jak sprząkanie, gotowanie, dbanie o finanse domu, zajmowanie się dziećmi? Czy to jest tak, że w związku różnopłciowym kobieta zawsze robi wszystko i tylko to, co jest stereotypowo kobiece, a mężczyzna robi wszystko i tylko to, co jest stereotypowo męskie? A może mogą podzielić się zadaniami zgodnie ze swoimi umiejętnościami i preferencjami? Poświęć temu chwilę refleksji.

3. Heteronormatywność (potocznie heteronorma) to idea, która zakłada, że każda osoba z natury jest heteroseksualna.

PRAWDA

Heteronormatywność wspiera również mocno tradycyjny podział ról płciowych. To właśnie ze względu na heteronormatywność większość ludzi zakłada, że wszystkie osoby są heteroseksualne i cisplciowe. Przez to osoby LGBT+ mogą odczuwać pragnienie, aby przełamać ten schemat i dokonać publicznego coming outu, po to, aby żyć w zgodzie ze sobą.

4. Osoby aseksualne to takie, które nie odczuwają pociągu seksualnego do innych osób i nie wchodzi w relacje.

FAŁSZ

Co prawda to się zgadza, że osoby aseksualne nie odczuwają pociągu seksualnego (ale nie odczuwają cierpienia z tego powodu), wciąż mogą natomiast budować i wchodzić w relacje romantyczne z innymi osobami. Aseksualność nie jest spowodowana traumą, niedyspozycją psychiczną, ani dysfunkcją fizyczną. Nie jest też modą ani świadomym wyborem (w odróżnieniu od celibatu).

5. Osoby LGBT+ dokonują coming outu raz w życiu.

FAŁSZ

Coming out to powiedzenie o swojej tożsamości seksualnej lub płciowej drugiej osobie bądź grupie osób. Osoby LGBT+ mogą dokonywać coming outu wiele razy w ciągu życia, w nowych środowiskach, przy nowych osobach, np. po tym jak zmieniły szkołę.

6. Homofobia to negatywna postawa wobec osób homoseksualnych wynikająca z niechęci do nich bądź strachu.

PRAWDA

Homofobia może też często prowadzić do dyskryminacji, wykluczenia społecznego i ograniczenia szans rozwoju (np. w pracy). Może też prowadzić do aktów przemocy fizycznej i psychicznej. Co wpływa również na doświadczanie stresu, dobrostan i zdrowie osób LGBT+.

7. Wszystkie osoby transpłciowe doświadczają dysforii płciowej (cierpienia związanego z poczuciem braku zgodności płci odczuwanej z metrykalną).

FAŁSZ

Niektóre osoby transpłciowe doświadczają dysforii, ale nie wszystkie. Dysforia może objawiać się negatywnym stosunkiem i niechęcią wobec swojego ciała i dotyczyć jego konkretnych części oraz sposobu funkcjonowania, np. dysforia głosu, dysforia związana z posiadaniem zarostu u transpłciowych kobiet albo szerokich bioder u transpłciowych mężczyzn. Każda osoba transpłciowa doświadczająca dysforii będzie odczuwać ją inaczej. Osoby, które jej doświadczają, nie powinny jej tłumić tylko sięgnąć po pomoc.

8. Wszystkie osoby LGBT+ mają potrzebę identyfikacji, z którąś z literk ze skrótu.

FAŁSZ

Część z pewnością ma, ale nie wszystkie. Osoby LGBT+ podobnie jak inne osoby mogą mieć różne odczucia, potrzeby i sposób identyfikacji. Dla niektórych określanie się pod szyldem którejs litery będzie ważne i potrzebne, a niektóre osoby nie lubią etykiet i nie będą chciały się tak identyfikować.

9. Nie można zmienić tożsamości seksualnej albo płciowej pod wpływem filmów czy seriali, w których występują osoby LGBT+.

PRAWDA

Seriale i filmy o tej tematyce mogą poszerzyć naszą świadomość, zwiększyć widoczność zarówno osób LGBT+, jak i radości oraz trudności, których doświadczają. Ale nie mogą wpłynąć na zmianę naszej tożsamości płciowej lub seksualnej. Te pojęcia są względnie stałe, zmienia się raczej sposób w jaki doświadczamy naszej tożsamości.

10. Osoby LGBT+ nie mogą być osobami wierzącymi i uczestniczyć w praktykach religijnych. To kłóci się z tym, o czym mówi kościół.

FAŁSZ

Często słyszymy, że kościół katolicki nie jest zbyt przychylny osobom LGBT+ czy wręcz je dyskryminuje. Wiara może jednak wychodzić poza instytucję kościoła. Na świecie są również kościoły, które otwarcie

wykazują postawę wspierającą wobec osób o różnej tożsamości płciowej czy seksualnej. Takie kościoły można znaleźć np. w Niemczech, na Malcie czy w Austrii. W Polsce osoby LGBT+ mogą praktykować swoją wiarę np. w Reformowanym Kościele Katolickim, w kościołach innych wyznań niż katolicyzm albo dzięki spotkaniom grupy zrzeszającej tęczowe osoby wierzące, czyli Wiara i Tęcza.

Ćwiczenie nr 2

Skoro już przypomnieliśmy sobie podstawowe pojęcia dotyczące tematyki tożsamościowej, to zapytam was, jakich trudności mogą doświadczać osoby LGBT+ w naszym polskim społeczeństwie?

Chwila na odpowiedź.

W czym może przejawiać się dyskryminacja wobec osób z tęczowej społeczności? Chcę zaprosić was do aktywności, w której każdy i każda z was poda co najmniej jeden przykład.

Do tego ćwiczenia możesz wykorzystać karteczki samoprzylepne, małe zwykłe karteczki, które zbierzesz do pudełka albo zbierz po prostu pomysły i zapisuj je na tablicy.

Przykłady, które mogą się pojawić:

- pary jedнопłciowe nie mogą zawierać małżeństw ani związków partnerskich
- osoby transpłciowe nie mają prawa do godnego procesu tranzycji czyli do uzgodnienia płci metrykalnej z płcią odczuwaną
- osoby LGBT doświadczają hejtu i przemocy ze względu na swoją tożsamość
- rodzice albo dziadkowie mogą nie akceptować tożsamości swoich dzieci i wnuków
- odmowa wynajmu mieszkania ze względu na czyjąś tożsamość seksualną
- powielanie stereotypów dotyczących np. osób homoseksualnych, biseksualnych, transpłciowych przez rówieśników
- obawa przed powiedzeniem o swojej tożsamości w gabinecie lekarskim

Jeśli w pomysłach osób uczestniczących nie pojawiły się te powyższe, to możesz je dodać i skomentować.

Następnie pogrupuj pomysły, które się pojawiły np. na te, które zależą od regulacji prawnych, na te, które dotyczą konkretnych miejsc np. gabinet lekarski, szkoła, klasa, dom.

Widzimy, że osoby LGBT+ mogą doświadczać wielu trudności ze względu na to kim są, w dodatku w różnych miejscach i sytuacjach. Przez to mogą być narażone na problemy z poczuciem bezpieczeństwa, zaufania, ale też gorsze stany nastroju, jak również problemy ze zdrowiem psychicznym, w tym depresję i myśli samobójcze. To wymaga dużej wrażliwości i postawy wsparcia ze strony osób sojusznicznych. A przecież wszyscy tutaj możemy być takimi osobami i działać sojuszniczo w swoim własnym zakresie.

Podziel klasę na grupy i każdej rozdaj karty pracy z **załącznika numer 1**.

Niech każda grupa opracuje dwa punkty w obrębie zagadnienia, które otrzyma:

- 1. to, co może zrobić osoba doświadczająca tejsze trudności, czyli osoba dyskryminowana**
- 2. co może zrobić osoba, która widzi tę trudność / ma jej świadomość, czyli osoba sojusznicza**

Niech te wskazówki będą jak najbardziej konkretne.

Daj grupom ok. 10-12 minut na opracowanie zadania. Każda grupa zaprezentuje to, co opracowała. Odnieś się do każdej z prezentacji. Na końcu podsumuj dzisiejsze zajęcia.

Podsumowanie

Jest wiele rzeczy, na które nie mamy bezpośredniego wpływu, np. na regulacje prawne, ale możemy wspierać polityków i polityczki, w których programach znajdują się postulaty zmiany prawa w tym zakresie.

*Możemy natomiast otwarcie mówić o tym, że jesteśmy sojusznikami i sojuszniczkami i reagować na hejt. Nie oceniać innych, a uważnie słuchać ich przeżyć, doświadczeń, emocji. Traktujmy z szacunkiem i dyskrecją informacje, które otrzymujemy od innych. Kiedy czujemy, że ktoś lub my sami potrzebujemy wsparcia, nie bójmy się o nie prosić. Może to być zaufana osoba dorosła, nauczyciel_ka, psycholog_żka albo infolinia pomocowa taka jak **Telefon Zaufania dla Dzieci i Młodzieży 116 111**.*

DLA OSOBY PROWADZĄCEJ:

Osoby cisplciowe odczuwają zgodność tożsamości płciowej z płcią, która została nadana im przy urodzeniu. U **osób transpłciowych** następuje zaś niezgodność między tożsamością płciową i płcią nadaną przy urodzeniu.

Heteronormatywność to kulturowe i społeczne założenia dotyczące prostego podziału ról płciowych, w których domniemaną tożsamością seksualną danej osoby jest ta heteroseksualna. To właśnie ze względu na heteronormatywność większość ludzi zakłada, że wszystkie osoby są heteroseksualne i cisplciowe. Przez to osoby LGBT+ mogą odczuwać pragnienie, aby przełamać ten schemat i dokonać publicznego coming outu, po to, aby żyć w zgodzie ze sobą.

Dysforia płciowa to odczuwanie cierpienia i dyskomfortu związanego z rozbieżnością pomiędzy tożsamością płciową a odczuwaniem własnego ciała i funkcjonowaniem społecznym. Może dotyczyć tylko konkretnych części ciała. Nie wszystkie osoby transpłciowe odczuwają dysfориę. Przeciwnieństwem dysfории jest euforia płciowa, czyli poczucie szczęścia związane ze zgodnością odczuwania swojego ciała i funkcjonowaniem społecznym.

Tranzycja oznacza proces dostosowania swojego sposobu wyrażania płci do płci odczuwanej. Proces ten obejmuje niektóre lub wszystkie z następujących aspektów. **Tranzycja społeczna**, czyli powiedzenie o swojej tożsamości rodzinie, zmiana sposobu ubierania się, zmiana imienia i/lub zaimków. **Tranzycja medyczna** dotyczy terapii związanej z przyjmowaniem hormonów lub są to zmiany chirurgiczne w ciele. **Tranzycja prawna** (prawne uzgodnienie płci) to proces, w wyniku, którego płeć odczuwana osoby transpłciowej jest uznawana na mocy prawa i w której dochodzi do zmiany danych osobowych w dokumentach. W Polsce kodeks karny daje możliwość prawnego uzgodnienia płci. Niestety wiąże się to z wniesieniem pozwu w sądzie przeciwko własnym rodzicom. Proces ten jest długi i często wręcz traumatyczny. Ważne, aby zapamiętać, że nie każda osoba transpłciowa decyduje się podjąć wszystkie typy tranzycji.

Dyskryminacja to nierówne lub niesprawiedliwe traktowanie, które może być oparte na wielu podłożach, np. na wieku danej osoby, jej pochodzeniu etnicznym, stopniu niepełnosprawności, tożsamości płciowej bądź seksualnej, a także na ekspresji płciowej. Dyskryminacja może mieć formę bezpośrednią, gdy dana osoba jest wprost traktowana gorzej, ale też może być pośrednia i często nieświadoma, gdy pozornie neutralny sposób zachowania może wykluczać dane osoby z życia społecznego.

Interseksjonalność to doświadczanie dyskryminacji ze względu na więcej niż jedną cechę, np. osoba transpłciowa, która jest też osobą z niepełnosprawnością doświadcza tego zjawiska.

Więcej użytecznych informacji o tematyce różnorodności płciowej i seksualnej możesz znaleźć na:

www.mnw.org.pl/orientujsie

www.jakmowicolgbt.pl

www.youtube.com/watch?v=JeMnKy8rVxU

KARTA PRACY

Załącznik nr 1

Historia 1

Aleks to osoba niebinarna. W liceum stał się celem hejtu i przemocy ze strony pewnej grupy rówieśników. Młodzież szybko zaczęła rozprzestrzeniać obraźliwe treści na temat Aleksa w mediach społecznościowych, co doprowadziło do jego izolacji i problemów ze zdrowiem psychicznym. Aleks potrzebuje wsparcia, aby przerwać błędne koło hejtu i przemocy.

Co może zrobić Aleks?

.....

.....

.....

.....

.....

Co mogę zrobić ja jako osoba sojusznicza, wiedząc o tej sytuacji?

.....

.....

.....

.....

.....

Historia 2

Kazik to transpłciowy chłopak, przeprowadził się do mniejszej miejscowości.

W społeczności lokalnej mierzy się z trudnościami związanymi z brakiem zrozumienia dotyczącego jego tożsamości płciowej. Spotyka się z niechęcią i uprzedzeniami, zarówno w szkole, jak i w codziennych interakcjach społecznych. Kazik poszukuje strategii radzenia sobie w trudnych sytuacjach i budowania akceptacji. Myśli również o procesie tranzycji medycznej (odczuwa bowiem dysfориę swojego głosu).

Co może zrobić Kazik?

.....

.....

.....

.....

.....

Co mogę zrobić ja jako osoba sojusznicza, wiedząc o tej sytuacji?

.....

.....

.....

.....

.....

Historia 3

Ravi, lesbijka o ciemnym kolorze skóry, staje przed wyzwaniem związanym z intersekcjonalnością swojej tożsamości. Doświadcza zarówno dyskryminacji ze względu na tożsamość płciową, jak i rasizmu. Ravi potrzebuje pomocy w radzeniu sobie z dwiema formami dyskryminacji oraz budowaniu siły i pewności siebie w obliczu trudności.

Co może zrobić Ravi?

.....

.....

.....

.....

.....

Co mogę zrobić ja, wiedząc o sytuacji jako osoba sojusznicza?

.....

.....

.....

.....

.....

Historia 4

Daniel (15) i Mateusz (16), którzy są razem w związku, decydują się ujawnić swoją relację rodzinom. Bliscy Daniela są bardzo akceptujący i wspierający. Niestety Mateusz w swojej rodzinie napotyka na opór i brak zrozumienia ze strony niektórych członków rodziny. Ojciec Mateusza jest wściekły i zagroził, że jeżeli syn nie zerwie kontaktu z Danielem, to wyrzuci go z domu.

Co może zrobić Daniel i Mateusz?

.....

.....

.....

.....

.....

Co mogę zrobić ja, wiedząc o sytuacji jako osoba sojusznicza?

.....

.....

.....

.....

.....

SOJUSZNICTWO
WOBEC OSÓB LGBTQ+

QUIZ TOŻSAMOŚCIOWY

nie tylko dla osób LGBTQ+

QUIZ

Osoby, których tożsamość płciowa (poczucie własnej płci) jest zgodna z płcią nadaną im przy urodzeniu to osoby transpłciowe.

QUIZ

FALSZ

QUIZ

W związkach jedнопłciowych (związek dwóch mężczyzn lub związek dwóch kobiet) jedna osoba zwykle pełni „rolę mężczyzny”, a druga „rolę kobiety”.

QUIZ

FALSZ

QUIZ

Heteronormatywność (potocznie heteronorma) to idea, która zakłada, że każda osoba z natury jest heteroseksualna.

QUIZ

PRAWDA

QUIZ

Osoby aseksualne to takie, które nie odczuwają pociągu seksualnego do innych osób i nie wchodzą w relacje.

QUIZ

FALSZ

QUIZ

Osoby LGBT+ dokonują coming outu raz w życiu.

QUIZ

FALSZ

QUIZ

Homofobia to negatywna
postawa wobec osób
homoseksualnych wynikająca
z niechęci do nich bądź strachu.

QUIZ

PRAWDA

QUIZ

Wszystkie osoby transpłciowe doświadczają dysforii płciowej (cierpienia związanego z poczuciem braku zgodności płci odczuwanej z metrykalną).

QUIZ

FALSZ

QUIZ

Wszystkie osoby LGBTQ+ mają
potrzebę identyfikacji z którąś
z literek ze skrótu.

QUIZ

FALSZ

QUIZ

Nie można zmienić tożsamości seksualnej albo płciowej pod wpływem filmów czy seriali, w których występują osoby LGBTQ+.

QUIZ

PRAWDA

QUIZ

Osoby LGBTQ+ nie mogą być osobami wierzącymi i uczestniczyć w praktykach religijnych. To kłóci się z tym, o czym mówi Kościół.

QUIZ

FALSZ